

Споришев К.О., кандидат технічних наук, доцент,
докторант ад'юнктури та докторантури
Національна академія Національної гвардії України, м. Харків

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИЛ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Система інформаційно-аналітичного забезпечення сил безпеки на сьогоднішній день має фрагментарну структуру, тобто для кожного суб'єкту інформаційно-аналітичне забезпечення має відомчу структуру. Наприклад, розглянемо інформаційно-аналітичну діяльність Служби безпеки України (СБУ), Національної поліції України (НПУ) та Національної гвардії України (НГУ), які входять до складу сил безпеки України.

Департамент інформаційно-аналітичного забезпечення СБУ збирає, аналізує і систематизує інформацію, що має значення для нормального функціонування країни, державного апарату. СБУ здійснює інформаційно-аналітичну діяльність з метою сприяння керівництву України в реалізації зовнішньо- та внутрішньополітичного курсу з розвитку держави, зміцнення її обороноздатності та економічного потенціалу, розширення міжнародного співробітництва [1].

Національна поліція здійснює інформаційно-аналітичну діяльність виключно для реалізації своїх повноважень, визначених законом. НПУ в рамках інформаційно-аналітичної діяльності [2]:

- 1) формує реєстри та бази даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України;
- 2) користується реєстрами та базами даних Міністерства внутрішніх справ України та інших органів державної влади;
- 3) здійснює інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу;

4) здійснює інформаційну взаємодію з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями [2].

Проведений аналіз автоматизації процесів підтримання прийняття рішень на оперативне застосування угруповань НГУ дав змогу визначити, що за кожним з напрямів створені окремі компоненти інформаційних систем, проте вони є різнорідними за часом створення, ступенем завершеності, використаними технологіями, обсягом охоплення процесів, обсягом розгортання і наповнення даними, а також можливістю інтеграції до єдиного інформаційного середовища на засадах когнітивного оброблення інформаційних ресурсів з урахуванням принципів і стандартів НАТО [3]. Стан інформаційно-аналітичної інфраструктури, яка спрямовується для забезпечення потреб керівного складу структурних підрозділів НГУ, не відповідає сучасним викликам під час підтримання прийняття рішень на оперативне застосування угруповань НГУ. Інтеграція інформаційних систем за окремими напрямами відсутня або здійснюється фрагментарно і не враховує сучасних вимог щодо консолідації [3], а це призводить до дублювання і недостатніх достовірності та повноти інформації стосовно комплексного управління процесами виконання службово-бойових завдань у цілому. Невирішеними також є такі питання: відсутність єдиних методологічних, науково-технічних та організаційних принципів й обґрунтованих підходів до створення інформаційно-аналітичної системи (ІАС) НГУ та впровадження сучасних когнітивних інформаційних технологій; відсутність єдиних стандартів обміну даними між інформаційними системами для забезпечення взаємосумісності; організаційна розпорошеність та функціональна роз'єднаність існуючих інформаційних систем; недосконалість та неповнота нормативно-правового регулювання життєвого циклу інформаційних систем у МВСУ та НГУ [3].

Сучасний розвиток інформаційних технологій дозволяє створити єдину систему. Створення такої системи, як для мирного часу так і умовах виникнення кризових ситуацій, дозволить підвищити ефективність дій сил безпеки України.

Проблемним питанням в розрізі державного управління є недосконалість системи підтримки прийняття рішень та відсутність теоретичних досліджень у питанні автоматизації інформаційних систем у державному управлінні силами безпеки України, створення підсистеми захисту інформації в системі державного управління силами безпеки України. Потребує дослідження питання розвитку, планування інформаційно-аналітичного забезпечення сил безпеки України.

Виходячи з означеного, система інформаційно-аналітичного забезпечення сил безпеки України потребує подальшого розвитку, а в деяких напрямках реформування. Розглядаючи наукові та методичні основи слід відзначити, що інформаційно-аналітичне забезпечення сил безпеки України як система представляє собою сукупність засобів, технологій, особового складу підрозділів і частин, які експлуатують цю техніку, персоналу, який здійснює аналітичну діяльність, а також органів управління. За таких умов актуальність дослідження обраної теми визначається необхідністю розроблення та вдосконалення теорії інформаційно-аналітичного забезпечення сил безпеки України.

Питання визначення структури та складу процесу інформаційного обміну, методики проведення необхідних розрахунків для їх обґрунтування та рекомендацій щодо оснащення засобами інформаційного забезпечення взагалі розглянуті у багатьох працях. Окремі напрями досліджень щодо процесу інформаційно-аналітичного забезпечення системи управління сил безпеки знайшли своє відображення у наукових працях таких учених, як М.О. Єрмошин, Г.А. Дробаха, Є.Б. Смірнов, І.О. Кіріченко [4]. Проте уваги саме обґрунтуванню структури системи інформаційно-аналітичного забезпечення сил безпеки у цих працях не приділялося. Так, у монографії М.О. Єрмошина розглянуті питання синтезу структур бойових систем тільки для окремого роду військ України [5]. Однак достатніх теоретичних обґрунтувань складу та структури інформаційно-аналітичного забезпечення сил безпеки вони практично не містять.

Вченими зроблено значний внесок у дослідження механізмів державного управління системою інформаційно-аналітичного забезпечення сил безпеки України. Однак вони досліджували окремі питання державного управління

системою інформаційно-аналітичного забезпечення сил безпеки України. Тому комплексного дослідження щодо опрацювання механізмів державного управління системою інформаційно-аналітичного забезпечення сил безпеки України не проводилося. Вказані питання потребують дослідження та розробки відповідних теоретичних і практичних рекомендацій.

Список використаних джерел

1. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (дата звернення: 01.12.2023).

2. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 01.12.2023).

3. Яковлев М.Ю., Стрижак О.Є., Семенко Є.Ю. Інформаційно-аналітичне забезпечення Національної гвардії України: сучасний стан та основні напрямки розвитку. *Честь і закон*. № 3(78). 2021. С.11-23.

4. Теорія прийняття рішень органами військового управління: монографія / В.І. Ткаченко, Є.Б. Смірнов та ін.; За ред. В.І. Ткаченка, Є.Б. Смірнова. Х.: ХУ ПС, 2008. 542 с.

5. Моделювання бойових дій військ (сил) протиповітряної оборони та інформаційне забезпечення процесів управління ними (теорія, практика, історія розвитку): монографія /В.П. Городнов, Г.А. Дробаха, М.О. Єрмошин та ін. Харків: ХВУ, 2004. 410 с.